

AdRem

Nummer 12

december 2018

“Succulenta”

Afdeling “De Achterhoek”

Opgericht september 1975

Verenigingsavonden:

Iedere tweede donderdagavond van de maand in "**Kruidenhof te Mal-lum**" In Eibergen.
Aanvang 20 00 uur.

Contributie:

Lidmaatschap € 15,00 per jaar. Te voldoen op bankrekeningnummer IBAN NL09RABO0356715841 t.n.v. Cactusvereniging "De Achterhoek".

Naast de contributie voor de afde-ling, moet er ook nog € 27,00 con-tributie aan de landelijke vereniging "**Succulenta**" betaald worden.

Redactie:

Henk Viscaal.

Informatie:

Voor informatie over de vereniging kunt u op de hiernaast staande adressen terecht, of op de vereni-gingsavonden zoals hierboven vermeld staat.

Bestuursleden:

Voorzitter:

H.W. Viscaal,
Brinklaan 31,
7261 JH Ruurlo.
0573 452005

Secretaresse:

A. Heijnen,
Kuipersweg 9,
7107 BC Winterswijk.
0543 564314

Penningmeester:

D. Hoogstraten,
Rozenkamp 8,
7151 VN Eibergen.
0545 472778

Leden:

T. Welman,
Julianastraat 17,
7161 CP Neede.
0545 295813

J. Hardiek,
M. Krusemanstraat 122,
7513 HM Enschede.
053 4301499

AdRem

JAARGANG 38 NO 12 DECEMBER 2018

WAT ER WEER ALLEMAAL AAN DE HAND WAS

Alweer de laatste AdRem van dit jaar. Ik kijk dan altijd op de boekenplan waar alle ingebonden jaargangen van AdRem staan. We gaan het volgende jaar al weer aan de 39^e jaargang werken. Nog een jaartje en dan vieren we al weer een lustrum.

Na een periode van grote bloei zitten we nu met een afnemend aantal leden. Als pleister op de wonden mag ik hier dan aanhalen dat het een in alle verenigingen voorkomend verschijnsel is.

Deze uitgave van AdRem had redelijk wat concurrentie te verduren van zowel 2 koren als van 2 fotoverenigingen. Zoals gewoonlijk lukt het me iedere keer weer om ons tijdschrift op tijd aan het publiek te kunnen tonen.

Ik kijk bijna reikhalzend uit naar de nieuwe zaadlijst van Succulenta. Dit jaar is voor het eerst dat Gerard een belofte na is g komen en er voor heeft gezorgd dat de zaadlijst van Succulenta inderdaad begin december verscheen in de digitale vorm. Ik heb de lijst vluchtig doorgenomen en ik weet zeker dat er een aantal van de zaden die in de lijst staan, komend jaar bij mij als plant boven de grond staan.

De planten in de kas staan nu in de winterrust. Een belangrijke tijd om de planten goed in de gaten te houden. Dit is het eerste jaar dat de hele verzameling op bims staat en ik loop dan ook iedere dag wel 2 maal de kas in om te kijken. Dat heeft to nu toe geleid tot het amputeren van een aantal armen bij een fraaie cluster van *Mammillaria insularis*. In het hart was rot opgetreden. Ik hoop dat de zijarmen die nu liggen te drogen het deze winter uit houden en of ze in het voorjaar weer nieuwe wortels gaan vormen, of dat ik ze binnenkort in de kliko kan gooien. Mocht het hier bij blijven dan ben ik zeer tevreden over het resultaat. Mijn *Mammillaria plumosa* doet als winterbloeier wat het moet doen en staat met minuscule bloempjes in bloei. Helaas is er te weinig licht voor een uitbundige bloei.

Als laatste nog fijne feestdagen en een voorspoedig 2019.

H.V.

PLANT VAN DE MAAND

AGAVE VICTORIA REGINAE

Mijn vorige exemplaar van *Agave victoriae-reginae* heeft de vorige winter niet overleefd. Ik wijt dit aan de te natte toestand waarin de plant de winterpauze in moest. Wanneer de plant te lang nat blijft, geeft dit bovengenoemd effect. Toch vind ik dat eigenlijk in iedere verzameling een dergelijke plant behoort te zijn. Tijdens mijn reis in 2013 bezochten we de Huasteca-vallei. Hier moeten de agaves voorkomen, dus naarstig gezocht. Het bleek een lastige klim te zijn en net toen het op zijn lastigst was, moest er ook nog onder prikkeldraad door gekropen worden. De

wil om de plant te vinden was echter sterker dan het opgeven.

Eenmaal achter het prikkeldraad en voorbij een aantal struiken werd de genomen moeite rijkelijk beloond. Op de open plekken tussen het struikgewas stonden ontzettend mooie exemplaren van soms wel meer dan 40 cm ø. Ook waren er clusters te zien van wel meer dan 10 planten op een beperkte ruimte. Helaas moet je dan veel te vroeg afscheid nemen van zo'n plek omdat er die dag nog meer op de agenda stond.

De plant is door Thomas Moore naar koningin Victoria van Engeland genoemd.

Het is een rozetten vormende plant die een doorsnede tot 45 cm kan bereiken. De planten zijn zeer variabel van zowel de kleur en het patroon van de witte strepen die in de lengterichting van het blad lopen. Ook de stekels aan de uiteinden van de bladeren kunnen ook zeer verschillen. Met regelmaat kan de plant uitlopers vormen en zich zo vegetatief vermeerderen.

De bloem kan tot 4 m lang worden. Na de bloei sterft de plant. De bloei ga ik waarschijnlijk met mijn nieuwe exemplaar niet meer mee maken, want de plant is een zeer langzame groeier.

H.V.

FOTOGALERIJ

EEN DAGJE CHILI

Dag 14: Antofagasta - Taltal 9 -10

We willen vandaag een stuk langs de kust naar Puerto Coloso rijden, want we hebben op de kaart gezien dat er een weg langs de kust moet lopen. Het uitzicht op de oceaan is overweldigend en we zijn blij dat we de weg genoemd hebben. Helaas wordt sde weg steeds minder goed en na enige tijd is het onverantwoord om hier nog door te rijden, dus zijn we genooddzaak om terug te keren. Maar niet nadat we een aantal foto's gemaakt hebben van het schitterend landschap. We nemen dan de 5 tot we de afslag naar Paposo krijgen. Weer uren door de woestijn gereden. Wanneer we weer in de buurt van Paposo komen, maken we een stop omdat de omgeving er zeer hoopvol uit ziet om weer prachtige copiapoas te fotograferen. We komen na enige tijd op de kustweg naar Taltal en genieten weer van het uitzicht op de oceaan. Wat verder maken we een lunchstop en zitten op dezelfde rots als een aantal dagen geleden. En of het zo moest zijn zien we na enige tijd weer dezelfde kwak als de vorige keer weer op de rots aan het water verschijnen. Joke ontdekt een baltsende chileense cinclodes (strandwipstaart) en gaat er achter aan om eventuele fraaie plaatjes te schieten. Na het eten weer op de bekende plek bij de fabriek een stop gemaakt. De planten daar zijn fenomenaal. Hier heb ik een plantje van de verlanglijst gevonden. We hebben zelfs zaden geoogst van deze planten. Hier krijg ik echt nooit genoeg van. Dan nog even gestopt bij de bekende rots waar alle Jan van Genten op zaten. Deze keer geen een, maar nu vele pelikanen en van verre waren de brulende zeeleeuwen weer te horen. Op weg

naar de auto zagen we een grote groep gieren die zich te goed deden aan het kadaver van een jonge zeeleeuw. Wat een rangorde en wat een agressie. Rond vijf uur weer naar het hotel waar de kamer er weer netjes uit zag. Voor de verandering een leuke zwarte tor om te fotograferen mee genomen. Vanavond afscheid genomen van ons restaurant, fourage ingeslagen en nog even de haven bezocht.

H.V.

PUZZEL

1	2	3		4	5	6	7		8	9	10	11	12	13
14				15					16					
17			18		19			19 ^a				20		
		21		22		23					24			
25	26		27		28		29			30			31	
32		33		34		35			36			37		
	38		39					40					41	
42		43				44	45				46			
47	48		49		50		51			52		53		54
55		56		57		58		59			60			
	61		62		63		64		65				66	
67			68	69				70		71		72		
73		74				75			76		77		78	
79					80		81			82		83		
84				85				86						

HORIZONTAAL

1 expositie, 14 herkauwer, 15 trots, 16 figuur uit de Kuifje-strips, 17 rivier in Duitsland, 19 vriendelijk, 20 doping, 21 volgeling, 23 bakbenodigdheid, 24 vlek, 25 bijwoord, 27 boom, 29 daar, 30 Frans voegwoord, 31 niet erkend, 32 wolvlkje, 34 stuk stof, 36 beroep, 38 familieleden, 40 onderhoud, 43 deel van het hoofd, 44 getal, 46 hoeveelheid, 47 bergplaats, 49 deel van het gezicht, 51 waterreservoir, 53 bijwoord, 55 gewicht, 57 opening, 59 windrichting, 61 roofdier, 63 dier, 65 kade, 66 nummer, 67 soort onderwijs, 68 los maken, 71

VERTICAAL

1 warme streken, 2 gelofte, 3 3 familie-lid, 4 voorzetsel, 5 bid, 6 verbinding, 7 oord, 8 uniek, 9 voegeigenschap, 10 briefaanhef, 11 hetzelfde, 12 dwingen, 13 onmogelijk, 18 wiel, 19^a bijwoord, 22 onderdanig, 24 op tijd, 26 viseter, 28 gevangenis, 30 Europees Monetair Stelsel, 33 voor, 35 Europeaan, 36 de oudere, 37 garen, 39 bijwoord, 40 ontkenning, 41 meisjesnaam, 42 insect, 45 hetzelfde, 48 Europees land, 50 akelig, 52 deel van een schip, 54 lekkers eten, 56 Franse n.v., 58 gevechtsvoertuig, 60 stuk chocolade, 62 deel van een boom,

hoofddekseel, 73 plaats in frankrijk, 75 64 niveau, 67 automerik, 69 eiland in de
scheut, 77 gemalen hout, 79 voorstellen Oostzee, 70 familielid, 72 broodbeleg,
in de slaap, 81 soort stof, 83 Ameri- 74 rijdier, 76 honingdrank, 78 watering,
kaanse generaal, 84 lokspijs, 85 verbin- 80 bijwoord, 82 muzieknoot
dingsstuk, 86 vieren

Onder de inzenders van de goede oplossing van de puzzel wordt een plantje verloot.

Berteroa incana

TWEE HOBBY'S GEMAKKELIJK TE COMBINEREN

We gaan ook deze maand door met drie planten van ons eigen flora.

Als eerste een plantje die ik hier in Enschede tegen kwam op de Tweekelerzoom, waar op een plek veel van deze planten stonden. Ik vermoed dat het ingezaaid is daar er ook vele andere soorten stonden die je normaal niet zo veel ziet. Het gaat om het Grijskruid (*Berteroa incana*) uit de familie van de Kruisbloemigen (*Cruciferae*). Ik was blij met deze vondst omdat mijn vogels verzot ware op de zaden. De laatbloeiende planten zijn 1 jarig en de vroegbloeiende zijn vaak 2 jarig. De plant wordt tot 50 cm hoog en heeft een rozet. De plant bloeit van juni tot in september met witte bloemen. Hij komt voor op matig voed-

selrijke grond zoals in bermen en spoordijken maar de plek moet wel zonnig zijn. De naam Grijskruid komt omdat de hele plant een grijze kleur heeft. Voor paarden in de plant giftig. Hij stond op de rode lijst maar nu niet meer, is wel zeldzaam buiten stedelijke gebieden en riviergebieden, behalve in onze streken (ZO Nederland).

Berterao is vernoemd naar Carlo Giuseppe Bertero een botanicus uit Venetië (1789-1831) en incana betekent grijsgrauw in het Latijn.

De tweede is een boom met een verhaal (later meer). Het is de Sitkaspar (*Picea sitchensis*) uit de familie van de Dennen (*Pinaceae*). Het is een boom die oorspronkelijk uit het westelijk gedeelte van Noord-Amerika kimt, hij is hier aangeplant voor zijn hout onderander omdat hij snel groeit. In Europa wordt de boom 50 m hoog terwijl hij in Noord-Amerika tot 90 m hoog wordt. Het hout wordt ondermeer gebruikt voor het vervaardigen van gitaren. De naalden zijn heel scherp,

de takken zijn niet met blote handen aan te pakken. En nu het verhaal: Toen ik, lang geleden, werkte bij de gemeente Enschede in de plantsoenendienst, moesten we ook de tuinen van de scholen onderhouden. Op een van de kleuterscholen was een vervelende kleuterleidster waar we het nooit goed genoeg deden. Tegen de kerstdagen vroeg ze om groen voor kerstbakjes en het was nooit goed wat we brachten. Je raad het al mijn maat zei ik weet nog wat Sitkasparren te staan en zo gedaan. We hoefden nooit meer groen te brengen. Picea komt van piceus wat in het Latijn pek betekend. Sitchensis betekend afkomstig van Sitcha een Russische nederzetting op een eiland voor de kust van Alaska, de boom is daar voor het eerst aangetroffen.

Het laatste plantje is er een in de categorie van liever niet. Het Kleine Brandneteltje (*Urtica urens*) uit de familie van de Brandnetels (*Urticaceae*). Wie heeft niet een maal in dit plantje gegrepen en toen wat gezegd dat niet voor herhaling vatbaar is. Hij wordt 50 cm hoog en zijn eenhuizig en hij bloeit met groene bloemen van de lente tot in de herfst.

De plant zit vol met brandharen en komt voor onder andere in groente tuinen waar veel stikstof in de grond zit. *Urtica* komt van Latijnse woord *urere* wat branden of jeuken betekent en *urens* komt van het zelfde woord.

Het jaar is bijna voorbij dus ik wens iedereen fijne feestdagen.

Jur

DE BOTANISCHE TUIN VAN ZAGREB

Eind mei bezochten we Zagreb, sinds 1991 de hoofdstad van Kroatië. In de stad werd die dag dat wij hier waren door scholieren de laatste schooldag gevierd. Honderden jongeren van diverse scholen trokken op fluitjes blazend door het centrum, wat wel veel herrie maakte. Maar een eindje verderop is het rustig. Midden in de stad dicht bij het station ligt de botanische tuin, de tuin is vrij toegankelijk.

De tuin is in 1889 gesticht door Dr. Antun Heinz. Hij was professor bij de faculteit der wetenschappen aan de Universiteit van Zagreb. De bijna 5 ha. grote tuin is sinds 1971 beschermd natuurmonument. De tuin bevat kassen, vijvers, rotstuinen, bloembedden met vaste- en eenjarige planten en rozen, proefvelden en een arboretum en langs de goed begaanbare paden staan banken om van al het moois te genieten.

Het arboretum.

Het grootste deel van de tuin wordt ingenomen door het arboretum in de stijl van een Engelse landschapstuin, met houtige gewassen uit verschillende delen van de wereld, o.a. een kleine *Wollemia nobilis* (*Araucariaceae*) uit Australië. Deze boom wordt beschermd door een kooi. Hij is in mei 2014 geplant toen de tuin 125 jaar bestond. De boom die we nu *Wollemia nobilis* of de Wollemi den noemen is een van 's werelds oudste en meest zeldzame planten die teruggaat tot de tijd van de dinosaurussen zo'n 200 miljoen jaar geleden. In 1994 ontdekt door boswachter David Noble in het Wollemi National Park

in New South Wales 150 km ten noordwesten van Sydney. Hij kwam toevallig een aantal exemplaren van dit soort tegen die hij niet kende in een van de schaduwrijke diepe kloven van het park. Het is een groenblijvende eenhuizige conifeer uit de Apenboomfamilie. Tijdens de koudere maanden beschermt een roze-witte harsachtige dop de knoppen, waardoor de plant bestand is tegen lage temperaturen. Hij kan 40 m hoog worden en de stam kan een doorsnee van 1,2 m krijgen. Experimenteel gekweekte specimen kwamen in 2005 naar botanische tuinen over de hele wereld. Je hoeft niet naar Zagreb te gaan om de boom te bewonderen, ook dichterbij heb ik de boom gezien, namelijk in een container bij de winkel op het landgoed van Kasteel Twickel in Delden.

Wordt vervolgd.

Trudy

MET EEN BOEKJE IN EEN HOEKJE

Maar weer eens een ouwetje van de plank gehaald. Dit keer van H.L.M. Bolus het boek “Notes in Mesembryanthemum and some allied genera”. Het boek dateert uit 1928 en is dus bijna een eeuw oud. De heer Bolus is curator van het Bolus Herbarium aan de universiteit van Kaapstad.

De inleiding van het boek bestaat uit een klein stukje historie van de planten en vervolgens een aantal tekeningen met uitleg van de verschillende onderdelen van de planten. Zo behandelt tekening 1 de bloemvorm van verschillende soorten, terwijl afb. 2 vormen van kroonbladen, meeldraden, stempelen vruchten toont. Tekening 3 geeft dan voorbeelden van bladvormen en tekening 4 de vormen van de vruchten, Dit doet wat onoverzichtelijk aan want er wordt op een

betrekkelijk klein oppervlak een grote hoeveelheid aan informatie gegeven. De informatie op zich van de afzonderlijke onderwerpen is zeer duidelijk en behoorlijk uitgebreid.

Het volgende hoofdstuk behandelt de vele groeivormen van de planten. Dit gaat aan de hand van een pagina waar een tekening in kleur van de plant gegeven wordt en in zwart-wit tekeningen van de diverse onderdelen van de plant.

Zo is de eerste tekening er een uit 1924 van de hand van H.M. Page. De tegenoverliggende pagina van de tekening geeft dan de informatie van de plant.

Komen we iets verder in het boek dan zien we steeds meer zwart-wit foto's van de planten. Aan de hand van de foto's is te zien dat de fotografie eigenlijk nog

in de kinderschoenen stond. Vergelijken met de huidige fotografie zou beslist niet eerlijk zijn.

Zijn we tegenwoordig gewend aan soortnamen die afkomstig zijn van een persoon en die klein geschreven worden, in die tijd werden de namen van personen nog met een hoofdletter geschreven.

Het volgende hoofdstuk geeft een opsomming van de Mesembrieae die op het schiereiland voorkomen.

Hierop volgen een tweetal sleutels voor het determineren van de verschillende geslachten waarbij tussen haakjes het aantal soorten wordt gegeven die toendertijd bekend waren.

Na al die beschrijvingen krijgen we een hoofdstuk met de Latijnse beschrijving van een honderdtal nieuwe soorten.

Het boek is geschreven in de Engelse taal en zal voor sommigen wat moeilijker zijn. Toch geeft het waardevolle informatie.

H.V.

ONDER ONS GEZEGD

Verslag van de bijeenkomst op donderdag 1 november 2018. Deze avond wordt bij de fam Welman in Neede gehouden. Dit in verband met de agenda van Piet Boersma die dia's in 3-d laat zien. Hij kon niet op de tweede donderdag. Trudy had ook nog wat vrienden uitgenodigd en het leek of we in de bioscoop zaten. We zien prachtige plaatjes van tuinen in Nederland, de a's en oh's klinken dan ook regelmatig. Schitterende borders, allemaal heel doordacht en precies opgebouwd. Ook mooie doorkijkjes, geknipte hagen en nog veel meer moois. Trudy en Ben, hartelijk bedankt voor het beschikbaar stellen van jullie kamer en voor de koffie. Tot slot houden we nog een verloting. De agenda voor de januari-avond is nog niet bekend, Henk was niet op de laatste bestuursvergadering en we hebben dus nog niet het jaarprogramma voor 2019 gemaakt. We hopen op een gezellige decemberavond en ik wens jullie alvast fijne feestdagen en een goed en gezond 2019.

Annie

AGENDA

Uitnodiging voor de bijeenkomst op donderdag 10 januari 2019 in de “Kruidenhof te Mallum” in Eibergen.
Aanvang 8 uur.

Agenda:

1. Opening. Mededelingen. Ingekomen stukken.
2. Lezing Henk Viscaal Chili deel 2
3. Pauze en verloting.
4. Vervolg lezing.
5. Rondvraag.
6. Sluiting.

December: Gezellige foto- en praat-avond.

Met vriendelijke groeten en tot ziens,

Het bestuur.

Jaarprogramma 2018

- 11 Januari** Henk Viscaal lezing Chili 2017.
- 8 Februari** Jaarvergadering + Diddy Hoogstraten.
- 8 Maart** Lezing Ludwig Bercht.
- 12 April** Gastspreker.
- 3 Mei** Geert Bourgonje. (In Neede)
- 5/6 Mei** Lenteweekend.
- 26 Mei** Cactusreisje.
- 14 Juni** Tuinbezoek Jur Hardiek.
- 12 Juli** Tuinbezoek Piet Hoogers.
- Augustus** Vakantie.
- 13 September** Gert Ubink lezing.
- 11 Oktober** Ruilavond.
- 1 November** Gastspreker bij Trudy.
- 13 December** Praat / Spel ? Fotoavond.

OPEN DAG

ZATERDAG 1 JUNI 2019

Mijnsherenweg 20
1433 AS Kudelstaart

Tel. 0297 326880
Fax. 0297 343089

Inhoud

Plant van de maand	I64
Fotogalerij	I65
Een dagje Chili	I66
Puzzel	I70
Twee hobby's gemakkelijk te combineren	I72
Steengoed	I74
Met een boekje in een hoekje	I76
Onder ons gezegd	I77
Agenda	I78